

OLC gruppen – Online Learning Communities

En forskning och utvecklingsgrupp

Avsiktsförklaring

2001-11-15

Bakgrund

Bildandet av en OLC grupp vid ITuniversitetet i Göteborg är ett resultat av ett mångårigt utvecklingsarbete. Gruppens deltagare har i olika sammanhang och på olika sätt, verkat framgångsrikt för utveckling av IT och lärande och representerar genom tidigare erfarenheter och produktioner, en god teoretisk och praktisk kompetens. Utvecklingen av, och gruppens samling kring fenomenet Online Learning Communities är dels ett naturligt utvecklingssteg för gruppens deltagare, dels ett uttryck för en rådande värdering inom området IT och lärande.

Internet och användningen av IT kännetecknas av en ömsesidig eller lateral karaktär. Det uttrycks t.ex. genom att elever som av sina lärare uppmuntras att använda IT i sitt studiearbete, tämligen omgående presenterar sina alster för varandra genom mail, SMS eller genom att presentera materialet hemsidor. Det finns en rad belägg för att införandet av IT tenderar att leda till en högre grad av horisontell, nätverksorienterad organisering. OLC representerar och existerar i första hand genom sina användare och är därför en relativ förutsägbar företeelse i sammanhang där vi har en hög grad av IT-användning.

Utvecklingen återspeglas även på forskningsplanet, där en stor del av det pedagogiska utvecklingsarbetet inom IT-lärande har fokuserat former för ömsesidigt utbyte mellan deltagare, som samarbetsinlärning eller ”collaborative learning”. I analogi fokuseras även forskningen lärares förändrade roll från tex traditionell lärare till att facilitator, eller understödjare, av samverkan som sker mellan deltagare på nätet.

Den rådande värderingen kommer även till uttryck på det internationella forskningsplanet och som exempel kan nämnas regeringens EU-konferens i Västerås, maj 2001, Learning 2.0. Flertalet av huvudtalarna nämnde i sina anförande att IT-baserade Learning Communities var ett av det centrala utvecklingsområdet för EU:s kommande satsningar inom området IT och lärande.

Skapandet av en forskningsgrupp om OLC är sålunda ett konkret och naturligt resultat av en rådande utveckling. Som grund för gruppens arbete föreligger ett, till del, finansierat forskningsprogram, bilaga 1. På uppmaning av ITuniversitetets projektledning presenterar vi nu även en ”avsiktsförklaring” för gruppens arbete som, utöver forskning, även omfattar vår syn på hur OLC gruppen kan engageras i utbildningsverksamheten. De förslag som vi framför kan från början uppfattas som radikala och drastiska i relation till hur vi av tradition bedrivit undervisning vid universitetet. Idéerna och avsikterna är emellertid baserade på de projekt som deltagarna i OLC gruppen tidigare genomfört. Vi menar sålunda att de planer som här presenteras för ledningsgruppen är väl genomförbara och vi tror att det är en utveckling som ligger väl i tiden.

Inte utan orsak har vi valt att rubricera skrivningen ”avsikt” till skillnad från tex ”program”. Skrivningen, företrädesvis den del som omfattar utbildning, ska sålunda uppfattas just som avsikter, och allteftersom idéerna implementeras och utförandet finansieras, kommer skrivningen naturligen att utvecklas till program och handlingsplaner.

Vad är OLC?

ITuniversitetets OLC grupp är inriktad på utveckling och tillämpning av Online Learning Communities. Med OLC avses en grupp av människor som samverkar och lär med stöd av nätet. Gemenskapen, vanligen på webben, kan vara av en mängd olika slag och ha olika utformning. Begreppet Community betecknar, enligt svenska datatermgruppen: ”en grupp av människor som har något gemensamt”. Beroende på sammanhanget kan 'Community' översättas med gemenskap, grannskap ("the local Community"), samfällighet eller helt enkelt med grupp. På webben står Community ofta för underavdelning av en webbplats, riktad till människor med ett visst intresse. Det brukar finnas diskussionslistor och ett utbud av tjänster och information. Det krävs ofta registrering och lösenord”

Uppkomsten och utveckling av OLC är inte ny, utan olika former har uppstått och försvunnit över tiden. Den enklaste formen är e-postlistor, medan mer kvalificerade OLC kan innehålla såväl databaser, med avancerade sökmotorer och matchningsfunktioner för individer. Gemensamt för den övervägande delen av OLC är emellertid att det handlar om ett utbyte mellan deltagarna i gemenskapen framför tex förmedlandet av information. En medlem kan använda gemenskapen för kompetensutveckling på en rad olika sätt tex genom att ställa frågor till och få svar av andra deltagare och genom att hämta, bearbeta och återberda information till OLCn.

OLC gruppens aktiviteter i en helhet

Gruppens aktuella och planerade aktiviteter kan i indelas i tre för universitetet klassiska verksamheter som, Forsknings, Utbildning och Teknikutveckling. Vi vill emellertid framhålla att aktiviteterna är nära relaterade till varandra och som sådana skapar en helhet för utvecklingsområdet OLC.

FORSKNINGSPROGRAM

OLC gruppen ska bedriva forskning och gruppens aktuella forskningsprogram återfinns i bilaga 1.

Syfte för forskningsprogrammet

Syftet för programmet är att studera Online Learning Communities, utifrån uppkomst, utveckling och varaktighet och dess potentiella betydelse för lärandet och kompetensutveckling i utbildningssammanhang och för specifika yrkesgrupper.

Programmet är indelat i två olika forskningsområden:

Forskningsområde 1: Lärande, kunskap och varaktighet

Communities existerar över tiden bl.a. genom att arbetssätt i form av rutiner och strukturer, tränas, upprätthålls, och kontrolleras. Att skapa en OLC är inget anmärkningsvärt, att tex göra en e-postlista är en tämligen rudimentär åtgärd. Svårigheten är snarare att få till stånd det ärande som är syftet med OLC:n. Hur skapas lärprocesser: sker det tex genom formella och väl strukturerade metoder, som tex PBL - Problem Baserat Lärande, eller sker det informellt, såsom idag genom en olika e-postlistor?

Handledare och moderatorer har, sägs det, stor betydelse för utvecklingen av OLC:n - hur agerar moderatorer? Hur bibehålls och kontinuerligt skapas ett varaktigt, i meningen bestående över tid, lärande i en community, och är det alls möjligt?

Syftet för studien är att i detalj undersöka hur lärandet sker i befintliga communities samt bl.a utröna om, och i så fall hur, forskningsresultaten och kunskapen kan tillämpas för utveckling av nya och tidigare etablerade communities.

Forskningsområde 2: Diskurs- och beteendeförändringar

En ökad användning av OLC, liksom överhuvudtaget, användning av IT vid lärande och kompetensutveckling medför även utveckling och förändring av kunskapssystem och beteenden. En av flera sådana förändringar som anges i forskningsprogrammet är tex att studier visat att lärarrollen förändras vid användning av IT. Den undervisande tenderar att i allt högre grad vara en facilitator med uppgift att understödja en aktiv inlärningsprocess och vara garant för dess kvalitativa innehåll, snarare än förmedlare av ett kunskapsinnehåll. En sådan utveckling ställer stora omställnings- och förändringskrav på befintliga utbildningssystem.

Syftet är att utröna hur användningen av OLC förändrar traditionella beteenden och rolluppfattningar som berör lärandet, t.ex. geografisk bundenhet, förändrade organisationsformer, förändrade lärare och ledarroller, anställdas relationer till arbetsgivare etc.

UTBILDNING OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE

En OLC kan tillämpas på en rad olika sätt och ha en rad olika betydelser i utbildningssammanhang. Den kan dels fungera som ett stöd för deltagare som genomgår en viss tidsmässigt avgränsad undervisning och dels fungera som ett stöd för kompetensutveckling över tiden, för deltagare som inte deltar i någon direkt utbildning men som genom tex erfarenhetsutbyte med kolleger ökar sin kunskap inom OLCns område. OLC gruppen avser ett verka för utveckling inom båda områdena. Vi har en rad visioner om hur så kan ske och tydligast kan det beskrivas genom följande exempel (som är helt fingerat).

Ett fingerat exempel på hur OLC gruppen kan vara engagerad i undervisning

Kursen avser ”IT och ledarskap” och syftet är att öka kunskapen för ledare om vad IT är och betyder för ledning av organisationer. Kursen utgör ett delmoment av en mastersutbildning inom Handelshögskolan, och genomförs i samverkan med ITuniversitetet. Lärare vid kursen är såväl personal vid ITuniversitetet som från Handels och Chalmers.

Kursen har en blandad grupp deltagare, dels ordinarie deltagare vid Handels Mastersprogram, men även andra deltagare då kursen samtidigt ges som en uppdragsutbildning.

Genom kursen är deltagarna medlemmar i en ”Ledar-OLC” vilket ursprungligen skapats av OLC gruppen. Från början var communityen mest ett tomt skal, men med många funktioner. Över tiden har kursdeltagarna fyllt på OLCn med eget producerat material. Deltagare i tidigare kurser är nu bl.a inne, har diskussioner och presenterar nytt material. Genom att nya medlemmar, genom kurser, kontinuerligt tillkommer finns en alltid pågående aktivitet.

Kursen genomförs enligt OLC gruppens strukturerande stöd. En bestämd studieordning finns presenterat i en studievägledning för deltagarna. Här står dels vad som ska göras, men även HUR deltagarna ska arbeta. Det sätt på vilket medlemmarna arbetar med kursen är även det sätt på vilket de senare kommer att arbeta och delta i OLCn. Deltagarna får dels en ökad kunskap i ämnet och samtidigt utvecklar de en färdighet att handskas med IT-stödet vilket de kan fortsätta med efter det att kursen är slut.

Kursen kan vara upplagd på en rad olika sätt, men vanligen genomförs kursen enligt det ”UNI-kurs” format (se nedan) som utarbetats av OLC gruppen. Kursformatet innebär att deltagarna läser kursen i korta moduler, om ca 1-2 veckor. Modulerna innehåller tre grundläggande moment; Introduktion, bearbetning och redovisning.

Introduktion, vanligen föreläsningar, sker fysiskt men distribueras även genom video (tekniken finns redan vid ITuniversitetet). I det andra momentet bearbetar deltagarna kursmaterialet enligt instruktioner eller genom egna arbetsplaner, godkända av kursledare.

Som stöd för sin bearbetning har gruppen ett eget ”arbetsrum” inom OLCn och om gruppen väljer att arbeta på distans kan de föra diskussionen med stöd av nätet, alternativt om gruppen arbetar med fysiska möten, att gruppen i det virtuella rummet anslår arbetsplaner och protokoll för mötena, till stöd för läraren. Genom befintligt videostöd på ITuniversitetet kan gruppen även ha fysiska gruppövningar där en, eller flera av medlemmarna kan delta på distans.

Redovisning och examination kan sedan ske på en rad olika sätt, vilka beslutas av kursledaren. Det kan tex ske genom ”peer review” att deltagarna anslår och kommenterar varandras bidrag. Examination sker genom att examinator bedömer produktion och slutkommentarer.

Examination kan även ske genom arbetstentamen där deltagarna gör uppgifter med stöd av nätet och kursmaterial och sänder uppgifter till läraren.

Det föreslagna kursupplägget, innebär följande specifika moment för OLC gruppens undervisningsvision:

OLC kurspartner för ”OLC-anslutna” kurser

OLC-gruppen ska i första hand erbjuda metod och IT-stöd för andra utbildningar och kurser, såväl inom ITuniversitetet som för andra utbildningar inom Chalmers och Göteborgs universitet.

I första hand utgör OLC-gruppen ett stöd och en partner för genomförande och utveckling av ”OLC-anknutna kurser”, med vilket avses att kurser som genomförs även har tillgång till en OLC inom ämnet. OLC-gruppen stöttar och rådgör vid skapandet av sådana ämnesspecifika OLC:n.

Naturligtvis kan även OLC-gruppen genomföra utbildningar inom det egna kompetensområdet.

OLC-gruppen ger kunskap och råd om utveckling

OLC-gruppen ska även ge stöd till kursledning om hur att underhålla och utveckla communityn.

Livslångt lärande i OLC

Ett av syftena med kurserna är att lärande ska fortgå även efter det att deltagarna avslutat kursen. Förutsatt att deltagarna tillägnat sig färdigheterna för att använda OLCn kan han/hon bl.a skapa ett fortsatt fruktbart kunskapsutbyte med andra deltagare.

Yrkes och intressespecifika kurser

Mot bakgrund av att kurserna ska underbygga ett fortsatt intresse, är det en fördel att kurserna definieras på ett sätt som anknyter till ett specifikt ämnessområde, tex ”ledning” eller till en specifik yrkesroll tex systemutvecklare.

UNI kurser ger både distans och närutbildning

Med den kursidé som presenteras ovan finns det inte längre någon uttalad anledning att skilja mellan deltagare som befinner sig inom eller utom det fysiska universitetet. I praktiken innebär det att kurserna kan presenteras både på distans och som närutbildning samtidigt. Sådana kurser har vi döpt till UNI - både ock.

Blandade grupper

Ett delmål, eller kanske snarare en möjlighet som erbjuds gruppen är att fortsätta samarbetet och lärandet i en community. I OLC kommer deltagandet att oundgängligen vara blandat mellan de som är praktiskt verksamma och de som arbetar med sina studier.

Vi menar att det finns stora förtjänster att man redan i utbildningen blandar grupperna, och konceptet med ”distanslösa” UNI kurser gör det möjligt att rent praktiskt låta personer som arbetar på distans att även följa kurserna.

APPLIKATIONSUTVECKLING OLC

Utveckling av IT-stöd och applikationer för OLC är självklart en angelägen del av gruppens utvecklingsarbete. För något år sedan utvecklade deltagare i OLC gruppen, då verksamma vid Viktoriainstitutets forskningsprogram Interactive Learning, konferensprogrammet ”Learnloop”. Lanseringen av programmet var en del i studiet av den sk Open-Source rörelsen, och syftet med programmet är att gratis erbjuda en programkärna i Linux som sedan kan utvecklas vidare av andra programmerare världen över. Programmet har idag en stor spridning, har tilldelats goda betyg vid bedömningar av opensource program. Förutom att programmet lokalt har anpassats på olika sätt och översatts till en rad olika språk, finns idag applikationen i aktiv drift vid ett antal skolor och institutioner världen över.

Konferensprogrammet Learnloop utvecklades speciellt för att ge stöd för ett sk kollaborativt lärande, eller som det även kallas, peer-to-peer där deltagare samverkar och genomför studier över nätet, enligt fastställda strukturer och arbetssätt. OLC gruppen har av Viktoria fått överta programmet och den server som används för distribution av programmet och som även används av en del institutioner vid GU för ett antal kurser bl.a institutionen för informatik.

Learnloop är en serverbaserad form av programlösning och avsikten för OLC-gruppen är att gå vidare och även pröva och värdera, i samverkan med andra forskningsinstitutioner, nya former av tekniker för att utveckla relevanta IT stöd för lärande och en förstudie har finansierats av LearnIT.

En mängd kommersiella utvecklingsprojekt kring peer-to-peer kommunikation pågår just nu. Bland annat har företaget bakom Lotus Notes tagit fram en peer-to-peer baserad lösning, Groove tranciever, för samarbete inom företag (www.groove.net). Andra företag och organisationer som implementerat peer-to-peer teknik i sina produkter är till exempel Napster (www.napster.com) som har byggt ett fildelningsverktyg för musikfiler, ICQ (www.icq.com) som är ett system för s.k. instant messaging samt Gnutella, Freenet och Ohaha (www.ohaha.com) som alla är verktyg för delning av mediafiler.

Ett otal olika plattformar för internetbaserat lärande och samarbete existerar redan men fungerar på olika sätt. En användare som deltar i olika kurser måste därför lära sig att använda flera olika plattformar. I takt med att fler och fler datoranvändare har tillgång till mer eller mindre fasta uppkopplingar i och med utbyggnaden av ADSL, kabelmodem och andra bredbandslösningar är det av allt större intresse att lösa problemet och skapa erfarenheter för hur att bygga ett peer-to-peer baserade nätverk anpassade för lärande och samarbete.

Ett sådant system består förslagsvis av en serverapplikation som sköter inloggning och indexering samt en klientdel. En sådan lösning skulle ha flera fördelar framför de serverbaserade lösningarna.

Syftet för projektet är att skapa erfarenheter och kunskap genom att utveckla en peer-to-peer programvara som, på ett för användare enkelt sätt, kan administrera filer och kommunikation mellan användarna. I projektet ingår även att pröva och utvärdera andra programvaror inom området samt praktiskt pröva, genom ett antal kurser, applikationens användbarhet.

Medlemmar:

Deltagare gruppen:

Bo Andersson, doktorand Fek, Skolverket, (omfattning ej klar)

Dick Aurell, Utbildningsledare, Rektorsutbildningen (omfattning ej klar)

Urban Carlén, Doktorand i OLC programmet, (Finansierad 100%)

Ove Jobring, Ekon.dr., Programledare , (40-50 %)

Maria Magnusson, Industridoktorand Viktoria, VolvoIT (omfattning ej klar)

Martin Qvistgård, systemvetare, ammanuens Viktoria, Finansiering (50%)